

יומא עד

משנה. יום הכפורים אסור באכילה, ובשתיה, וברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה

קושי: אסור? ענוש כרת הוא!

תירוץ: מודה ריש לקיש שאסור מדרבנן.

קושי: אי הכי לא נייחייב עליה קרבן שבועה, אלמא תנן: **שבועה שלא אוכל, ואכל**

נבילות וטריפות שקצים ורמשים - חייב, ורבי שמעון פוטר. והוינן בה: אמאי חייב?

מושבע ועומד מהר סיני הוא!

ר' ושמאל ורבי יוחנן	ריש לקיש
בכולל דברים המותרים עם דברים האסורין	אי אתה מוצא אלא במפרש חצי שיעור ואלויבא דרבנן, או בסתם ואלויבא דרבי עקיבא דאמר: אדם אוסר עצמו בכל שהוא

שבועות דף יט עמוד ב

שבועות שתיים שהן ארבע: שבועה שאוכל ושלא אוכל, שאכלתי ושלא אכלתי. שבועה שלא אוכל, ואכל כל שהוא - חייב, דברי רבי עקיבא.

ניסיון לתרץ ודחיתו: וכי תימא כיון דאית ליה היתר מן התורה - קא חייל קרבן שבועה, והתנן: **שבועת העדות אינה נוהגת אלא בראויין להעיד.** והוינן בה: למעוטי מאי?

- רב פפא אמר: למעוטי מלך,
  - רב אחא בר יעקב אמר: למעוטי משחק בקוביא.
- והא משחק בקוביא מדאורייתא מיחזי חזי, ורבנן הוא דפסלוהו, ולא קא חיילא עליה שבועה!
- התזרת התירוץ:** שאני התם דאמר קרא (ויקרא ה) **אִם אָכַל יָדָיִךְ** - והאי לאו בר הגדה הוא כלל.
- כלומר, בעניין מושבע ועומד מהר סיני, זה רק תקף לגבי איסורים מדאורייתא

קושי על הנחת יסוד של הקושי שהקשו על המשנה בתחילת הסוגיה: וכל היכא דתני ענוש כרת לא תני אסור? והתניא: **אף על פי שאמרו אסור בכולן, לא אמרו ענוש כרת אלא על האוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד!**

תירוץ 1: הכי קאמר: כשאמרו אסור לא אמרו אלא בכחצי שיעור, אבל כשיעור - ענוש כרת, ואף על פי שענוש כרת - אין ענוש כרת אלא אוכל ושותה ועושה מלאכה בלבד.

תירוץ 2: ואי בעית אימא כי קתני אסור - אשאר. דתנו רבה ורב יוסף בשאר סיפרי דבי רב: **מניין ליום הכפורים שאסור ברחיצה בסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה - תלמוד לומר (ויקרא טז) שבת.**

ויקרא פרק טז פסוק לא

שֵׁבֶת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

הדעה הטעם	ר' יוחנן	ריש לקיש
	אסור מן התורה	מותר מן התורה
	כיון דחזי לאיצטרופי - איסורא קא אכיל	אכילה אמר רחמנא - וליכא
קושי ר' יוחנן על ריש לקיש ותירוצו של ריש לקיש	אין לי אלא כל שישנו בעונש ישנו באזהרה, כוי וחצי שיעור הואיל ואינו בעונש יכול אינו באזהרה - תלמוד לומר (ויקרא ז) כֹּף חֵטְא!	תירוץ: מדרבנן, וקרא אסמכתא בעלמא חִזוּק: הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך דאורייתא, כוי ספיקא הוא, איצטריך קרא לאתויי ספיקא? תגובת ר' יוחנן: אי משום הא לא איריא; קסברי כוי בריה בפני עצמה היא. דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב אידי בר אבין: אף כל לאתויי כוי. כוי ספיקא הוא, איצטריך קרא לרבויי ספיקא? אלא בריה שאני. הכי נמי: בריה שאני.

ויקרא פרק טז פסוק כט

וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֻדְשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ
הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם :

מצוות עינוי ביום הכיפורים – מניין לנו שמדובר באיסור אכילה ולא במשהו אחר?
הבאת ברייתא: תנו רבנן: (ויקרא טז) **תצנו את נפשתיכם, יכול ישב בחמה או בצנה כדי שיצטער, תלמוד לומר וכף מלאכה לא תעשה. מה מלאכה - שב ואל תעשה, אף ענוי נפש - שב ואל תעשה.**
קושי: יש גם מצבים שיכול להיות מצב שמיהו יושב בשמש כבר ומתחיל להיות חם לא – ואז נגיד לו להישאר כדי לא לבטל את העינוי ב-שב ואל תעשה
תירוץ: דומיא דמלאכה, מה מלאכה - לא חלקת בה, אף ענוי - לא תחלוק בו

ברייתא שנייה: תניא אידך: **תצנו את נפשתיכם יכול ישב בחמה ובצנה ויצטער - תלמוד לומר וכף מלאכה לא תעשה, מה מלאכה - דבר שחייבין עליו במקום אחר (כמו בשבת יש איסור מלאכה), אף ענוי נפש - שחייבין עליו במקום אחר (שיש איסור כרת גם על אכילה במקום אחר). ואי זה זה - זה פגול ונותר.**

הצעה – רק זה יהיה אסור ביום כיפור	ולא זה ...	מניין לנו שזה כולל גם וגם?
פגול ונותר שהן בכרת	הטבל שאינו בכרת	תלמוד לומר, תצנו וצניתם את נפשתיכם ריבה.
הטבל שהוא במיתה	הנבילה שאינה במיתה	
את הנבילה שהוא בלאו	החולין שאינן בלאו	
החולין שאינן בקום אכול	התרומה שהיא בקום אכול	
התרומה שאינה בכל תותירו	הקדשים שהן בכל תותירו	

ואם נפשך לומר: הרי הוא אומר (ויקרא כג) **האקדתי את הנפש ההיא - ענוי שהוא אבידת הנפש, ואיזה זה - זה אכילה ושתייה.**

ויקרא פרק כג פסוק ל

וְכָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

הסבר של המשפט האחרון בברייתא: מאי **ואם נפשך לומר?** וכי תימא: בעריות קא מישתעי קרא - הרי הוא אומר **האקדתי הנפש** ענוי שיש בו אבידת נפש, ואי זה זה - זה אכילה ושתייה.

ברייתא שלישית שמוכיחה שעינוי=איסור מלאכה: דבי רבי ישמעאל תנא: **נאמר כאן צנוי ונאמר להלן צנוי, מה להלן צנוי רעבון - אף כאן צנוי רעבון,**

קושי: ונילף (בראשית לא) **מאס תצנה את בנת!**

תירוץ: דנין ענוי דרבים מענוי דרבים, ואין דנין ענוי דרבים מענוי דיחיד.

עוד קושי: ונילף מענוי דמצרים, דכתיב (דברים כו) **ויכא את צנוי ונאמרין:** זו פרישות דרך ארץ!

תירוץ: אלא, דנין ענוי בידי שמים מענוי בידי שמים, ואין דנין ענוי בידי שמים מענוי בידי אדם.

